

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Krajský soud v Brně**, se sídlem Rooseveltova 16, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 7. 2014, č. j. 22 A 59/2014 - 46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Včas podanou kasační stížností se žalobce – P. Č. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 7. 2014, č. j. 22 A 59/2014 - 46, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě (dále též „krajský soud“) napadeným usnesením ze dne 16. 7. 2014, č. j. 22 A 59/2014 - 46, zamítl žádost žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků a současně žalobce vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 2.000 Kč za podanou žalobu. Touto žalobou se žalobce domáhal vydání rozhodnutí, kterým by bylo místopředsedovi žalovaného (Krajského soudu v Brně) zakázáno porušovat žalobcova práva na zákonného soudce, zadržování žalobcova odvolání ze dne 30. 10. 2013 proti rozhodnutí Městského soudu v Brně sp. zn. 33 C 45/2013, a přikázáno předat odvolání příslušnému samosoudci či odvolacímu senátu.

Krajský soud v napadeném usnesení dospěl k závěru, že žalobce nedoložil nedostatek prostředků. Je tomu tak proto, že prohlášení žalobce neumožňuje komplexně přezkoumat jeho celkové výdělkové, majetkové a osobní poměry. Jeho tvrzení je v řadě ohledů nekonkrétní, obsahuje bezvýznamné údaje (např. způsobilost k alienaci) a neobsahuje údaje relevantní pro posouzení jeho žádosti (konkretizovaná výše příjmů či výdajů). Jediná listina, kterou žalobce osvědčuje své poměry, je nedatovaná a popisuje stav započavší před více než 7 lety, takže není možno posoudit, má-li nějaký význam pro současný skutkový stav. Z těchto důvodů nebyly naplněny podmínky pro osvobození žalobce od soudních poplatků (žalobce neunesl důkazní břemeno, které na něm v tomto směru vázlo), jak je i blíže rozvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, který je dostupný na www.nssoud.cz. I kdyby však žalobce své majetkové poměry řádně a včas objasnil a osvědčil (tj. doložil, že nemá dostatečné prostředky pro úhradu soudního poplatku), nebylo by možno žalobci vyhovět a od soudního poplatku jej osvobodit. Je tomu tak s ohledem na zneužití dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků z jeho strany. Krajskému soudu je z úřední činnosti známo, že žalobce zavaluje soudy podáními v řádech stovek až tisíců. Přitom je běžné, že se skutková tvrzení týkají i neexistujících řízení (např. ve věci sp. zn. 22 A 156/2013). Tomu, že ze strany žalobce jde skutečně o šikanózní návrh, nasvědčuje kromě těžko srozumitelné žaloby i skutečnost, že z veřejně dostupných zdrojů (databáze „Infosoud“) plyne, že ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 33 C 45/2013 byl opravný prostředek ve skutečnosti podán, projednán a vyřízen. Uvedené tedy jednoznačně nenásvědčuje žalobcem tvrzenému zadržování opravného prostředku místopředsedou žalovaného. Krajský soud proto nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků a jeho žádost o toto osvobození zamítl.

Proti tomuto usnesení krajského soudu brojí žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě podáním, které je dle svého obsahu kasační stížností proti výroku I. tohoto usnesení, v němž uvedl důvody podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti uvádí celou řadu tvrzení (z velké části však blíže nekonkretizovaných), jimiž označil jednotlivé úvahy krajského soudu za arogantní, lživé, nesoudné, absurdní, nepřijatelné, tristní, svévolné, šikanující, pitomé či stupidní, zesměšňující účastníka řízení a jeho konání, a tvrdí, že své návrhy nepodává pro srandu králíkům ani krajského soudu.

Stěžovatel ve stížnostních bodech, v nichž uplatnil nad rámec pouhého vyjádření nesouhlasu také určitou argumentaci, především namítal (i s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu), že čestné prohlášení bylo uznáno za věrohodné a dostatečné, že z jeho strany nejde o zneužití práva a že se nesoudí z nudy. Procesní řád nevyjadřuje, že krajský soud má zkoumat, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem, nýbrž toliko to, zda není žaloba zjevně neúspěšná. Tiskopis vzor 060 ani 058 nejsou zákonem předepsány a soudce musí proto dbát zákonů, Ústavy a nikoliv pokynů Ministerstva spravedlnosti. Databáze „Infosoud“ také není veřejným registrem, a proto správní soud uvádí žalobce v omyl.

pokračování

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání na splnění těchto podmínek řízení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, dostupný na www.nssoud.cz).

K námitce týkající se otázky, zda stěžovatel čestným prohlášením skutečně a dostatečně doložil své osobní, majetkové a výdělkové poměry, Nejvyšší správní soud považuje za nutné v obecné rovině uvést, že individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze přitom pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody. Pokud by však soud dospěl k závěru, že návrh účastníka je zjevně neúspěšný, žádost o osvobození od soudních poplatků zamítne. Z výše uvedeného plyne, že soud může účastníka osvobodit od soudních poplatků za předpokladu kumulativního splnění tří podmínek: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) návrh účastníka na zahájení řízení není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

Jak Nejvyšší správní soud již uvedl v rozsudku ze dne 3. 2. 2010, č. j. 3 As 28/2009 – 147, dostupném na www.nssoud.cz, „[...] při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Při hodnocení majetkových poměrů žadatele je třeba přihlídnout nejen k výši jeho příjmů a množství disponibilních finančních prostředků, ale též k jeho možnosti si tyto prostředky opatřit. Rozhodnutí o žádosti pak musí vždy vycházet z konkrétního posouzení naplnění výše uvedených podmínek a musí odpovídat tomu, aby žadateli nebylo jen pro jeho majetkové a sociální poměry znemožněno uplatňovat nebo bránit své právo. Osvobození od soudních poplatků je proto možno přiznat pouze osobě, která objektivně není schopna soudní poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv, než cestou soudního řízení. Vždy je však nutno přihlížet i ke konkrétním možnostem žadatele finanční prostředky si opatřit. Objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele, resp. jejich tíživosti, v současné době nejsou v platném právu vyjádřeny. Soudy jsou proto nuceny překlenout tento nedostatek v každém konkrétním případě interpretací. Zhodnocení všech okolností, které v této věci vypovídají o poměrech žadatele je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel, s ohledem na své poměry, schopen zaplatit soudní poplatky.“

Při zkoumání toho, zda účastník nedisponuje dostatečnými prostředky, aby mohl soudní poplatek zaplatit, leží důkazní břemeno na bedrech účastníka. Pokud chce být tedy účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 – 54, dostupný na www.nssoud.cz), který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale současně musí i takové tvrzení prokázat. Jak plyne z judikatury zdejšího soudu, „[...] soud *nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, neboť zásada vyšetřovací se zde neuplatní*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, dostupný na www.nssoud.cz). Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, dostupném na www.nssoud.cz, podle něhož „[...] účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a který byl soudem řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne.“ Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 – 51, dostupném na www.nssoud.cz, dále vyplývá, že „[...] nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.“

Námitce stěžovatele, že čestným prohlášením své majetkové poměry doložil, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil a ztotožnil se naopak se závěry krajského soudu. V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud podrobně popsal veškeré své úvahy, které jej vedly k závěru, že stěžovatel dostatečným způsobem nedoložil nedostatek svých prostředků a nesplnil tak svou důkazní povinnost. Konkrétně pak krajský soud uvedl, že z tvrzení stěžovatele ohledně výše jeho nezdánitelných příjmů, která byla specifikována slovy „přes tři tisíce korun měsíčně“, nevyplývá konkrétní částka a tato částka ani nebyla nijak doložena. Kromě toho není z prohlášení zřejmé, zda vedle příspěvku na živobytí nepobírá stěžovatel také jiné příjmy. Vedle toho nelze ani zjistit, kde stěžovatel fakticky bydlí, jaké jsou jeho náklady na bydlení a výše jeho peněžních závazků (i zde se jedná pouze o neurčité prohlášení). Vzhledem k postoji stěžovatele (uvádění neurčitých informací) jsou pochybnosti krajského soudu ohledně výše jeho příjmů zcela na místě. Nelze krajskému soudu ani vytknout jeho pochybnosti o tom, zda náhodou stěžovatel nepobírá invalidní důvod, když stěžovatel uvádí, že je plně invalidní, přičemž vyplácení invalidního důchodu je u takovýchto osob běžné. Je nutno plně souhlasit s krajským soudem, že věrohodnost tvrzení stěžovatele, uplatněných v rámci uvedeného prohlášení, je snižována jeho obsahem. Stěžovatel tedy své majetkové poměry řádným a věrohodným způsobem nedoložil. Kromě nevěrohodnosti jeho tvrzení také v čestném prohlášení nespecifikoval, popř. vůbec neuvedl některé skutečnosti, které jsou nezbytné pro posouzení, zda účastník řízení splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Takovými skutečnostmi jsou např. bytové poměry účastníka, náklady na bydlení, přesná výše jeho peněžitých závazků atd. Vzhledem k tomu, že stěžovatel dostatečným způsobem neprokázal, že jsou u něj splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud se v tomto ohledu ztotožnil s výše uvedeným hodnocením krajského soudu.

Nedůvodná je námitka stěžovatele, že byl krajským soudem uveden v omyl, pokud se tento opírá o databázi „Infosoud“, která není ve skutečnosti veřejným registrem. Je tomu

pokračování

jednak proto, že uvedená argumentace soudu se týkala jeho právního závěru, který byl vysloven toliko jako obiter dictum. Dále pak proto, že statut databáze „Infosoud“ není pro vyslovený názor rozhodující. Podstatné naopak je skutkové zjištění soudu, že opravný prostředek v poukazované věci byl podán, byl projednán a byl již také vyřízen. Tedy, že byly zjištěny takové skutkové okolnosti, které nesvědčí stěžovatelem tvrzenému zadržování tohoto opravného prostředku místopředsedou žalovaného. Nejvyšší správní soud rovněž neshledal, že by krajský soud posoudil projednávanou věc v rozpor s právními předpisy či ústavním pořádkem, jak kuse namítal stěžovatel. Obdobně Nejvyšší správní soud se zřetelem na obsah soudního spisu neshledal, že by krajský soud pochybil, pokud na stěžovateli již nevyžadoval standardní formulář ohledně ověření majetkových poměrů (vzor 060 o. s. ř.) za situace, kdy tento předem krajskému soudu avizoval, že žádný jiný formulář (písemnost) či soukromé údaje (vyjma písemností a údajů již soudu zaslaných) neautorizuje a nezašle.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje i se závěrem krajského soudu, že v daném případě nejde o spor zasahující do životní sféry stěžovatele a že jeho postup v této věci vykazuje známky zneužití práva. Jak vyplývá například z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 9. 2011, č. j. 2 As 105/2011 - 44, dostupný na www.nssoud.cz, samotný počet sporů vedených stěžovatelem nemůže být dostatečným důvodem k tomu, aby postup stěžovatele byl označen za zneužití práva. Krajský soud zcela správně poukázal na obdobnou povahu těchto sporů a na skutečnost, že se netýkají stěžovatelovy životní sféry. Stěžovatel v řadě sporů brojí proti způsobu doručování písemností ze strany Ústavního soudu (resp. jeho předsedy) či obecných soudů, jakož i proti samotné instrukci Ministerstva spravedlnosti upravující doručování. Ze způsobu, jakým v takto vyvolaných sporech vystupuje, však vyplývá, že cílem jeho postupu není dosažení meritorního rozhodnutí, nýbrž naopak samotné vedení sporu, v rámci něhož pouze usiluje o využití jakékoliv záminky pro to, aby mohl takřka každý procesní krok soudu prohlásit za nezákonný. Těmito spory se stěžovatel zjevně snaží toliko realizovat svou zálibu v atakování domnělých formálních nedostatků soudního procesu, jimiž dle jeho názoru trpí soudní úkony, které jsou často pro řešení samotné podstaty sporu podružné. V souladu s konstantní judikaturou tyto skutečnosti představují důvod pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27, ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, či ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, všechna zde uvedená rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Nelze proto přisvědčit tvrzení stěžovatele, že jediným důvodem pro zamítnutí jeho žádosti by mohlo být podání zjevně bezúspěšné žaloby. Nutno dodat, že krajský soud v souladu s konstantní judikaturou (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29, dostupný na www.nssoud.cz) své závěry o tom, že spor nezasahuje do životní sféry stěžovatele a že vykazuje známky zneužití práva, řádně zdůvodnil.

K dalším tvrzením uplatněným v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že jde jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné námitky, jednak o pouhá vyjádření stěžovatelových názorů na činnost krajského soudu, které nemají pro posouzení věci žádný význam.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému pak podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. října 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu